

Asia: VN/2166/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta (opintosetelikokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vammaisfoorumi on 29 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiasta ja kommentoimme esitystä vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Vammaisfoorumi haluaa erityisesti huomauttaa, että koulutusta koskevaa lainsäädäntöä muutettaessa on otettava huomioon YK:n vammaisyleissopimus. Sopimuksen 24. artikla käsittelee koulutusta ja se velvoittaa takaamaan yhdenvertaisen oikeuden koulutukseen. Vammaisia henkilöitä ei pidä sulkea koulutusjärjestelmän ulkopuolelle heidän vammaisuutensa vuoksi ja vammaisia henkilöitä varten on tehtävä heidän tarvitsemansa yhdenvertaisuuslain mukaiset kohtuulliset mukautukset.

Vammaisfoorumi on kuitenkin huolissaan puutteellisesta vammaisvaikutusten arvioinnista. Esityksessä ei lainkaan arvioida esityksen vaikutuksia vammaisiin opiskelijoihin tai niitä toimenpiteitä, joilla vammaisten nuorten yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kokeiluun voitaisiin varmistaa.

Vammaisfoorumin kokemuksen mukaan vammaisia nuoria ei riittävästi ohjata lukio- ja korkeakouluopintoihin. Opintoseteli mahdollistaisi vammaisille nuorille koulutustason noston.

Esityksessä tulisi esimerkiksi arvioida vammaisten nuorten erityistarpeita suhteessa opintoseteliin kuuluvaan ohjaukseen. Vammaisfoorumi on huolissaan siitä, onko ohjausta suorittavalla henkilökunnalla riittävä osaaminen vammaisten nuorten ohjaukseen. Esityksessä olisi tärkeää varmistaa, että vammaisten nuorten ohjaus tapahtuisi moniammatillisen yhteistyön viitekehyksessä ja nuoren yksilölliset tarpeet huomioiden. Ohjaukseen tulisi aina sisältyä opiskelun mahdollisten tukitoimien ja palvelujen (henkilökohtainen apu, liikkumisen tuki) kartoitus.

Vammaisfoorumi on myös huolissaan ikärajaista ja esittää, että opintosetelioikeus laajennettaisiin niihin nuoriin, joiden aiemmat opinnot ovat viivästyneet vammasta tai sairaudesta johtuvista syistä.

Vammaisfoorumi on myös huolissaan avoimena yliopisto-opetuksena tai avoimena ammattikorkeakouluopetuksena järjestettävien opintojen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Esityksessä ei ole arvioitu saavutettavuuden ja esteettömyyden puutteiden vaikutuksia vammaisten nuorten tosiasiallisiin mahdollisuuksiin osallistua opintosetelikokeiluun.

Hallituksen esitykseen sisältyy riski, että kokeilun hyödyt kohdistuvat erityisesti niihin nuoriin, jotka jo ennestään ovat vahvoilla, eivätkä vammaiset nuoret pääse täysimääräisesti hyödyntämään opintosetelikokeilua.

Kyröläinen Anni
Vammaisfoorumi ry